

ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา
คณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย



นายอรรถพล ระวีโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1080-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

122021176

31 พ.ค. 2549

ADVERSITY QUOTIENT OF VETERINARY STUDENTS 6th YEAR
IN FACULTY OF VETERINARY SCIENCE IN THAILAND

Mr. Attapol Raviroj

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1080-8

อรรถพล ระวีโรจน์ : ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา
 คณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย. (ADVERSITY QUOTIENT OF
 VETERINARY STUDENTS 6th YEAR IN FACULTY OF VETERINARY
 SCIENCE IN THAILAND). อ.ที่ปรึกษา : อ.นพ.ชัยชนะ นิ่มนวล, 89 หน้า.
 ISBN 974-53-1080-8.

ในการวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของ
 นิสิตนักศึกษา คณะสัตวแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 6 ในประเทศไทย และ พิจารณาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มี
 ส่วนสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค สำหรับแบบสอบถามที่ส่งไปยัง
 กลุ่มนิสิตนักศึกษาเป็นจำนวน 498 ชุด ได้กลับคืนมาทั้งสิ้น 328 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ
 ร้อยละ 66.3 เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์ และ
 แบบประเมินความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา
 และ ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค โดยใช้
 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

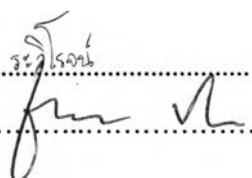
ผลจากการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ค่าระดับความความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์อยู่ใน
 เกณฑ์สูง ทั้งด้านความคาดหวังต่อเนื้องาน และ ความคาดหวังต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน
 ค่าระดับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคมีคะแนนรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง

ผลของการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงคู่ พบว่า ภูมิถิ่นที่เติบโต และ ความคาดหวังใน
 วิชาชีพสัตวแพทย์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค โดย $r = 0.109$
 $(p = 0.05)$ และ $r = 0.222$ $(p = 0.01)$ ตามลำดับ แต่เมื่อนำตัวแปรดังกล่าวเข้าวิเคราะห์การถดถอย
 พหุคูณพบว่า มีเพียงตัวแปรความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์ที่ยังคงสามารถทำนายความสามารถ
 ในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา ๆ ซึ่งสามารถเขียนอยู่ในรูปของสมการพยากรณ์
 ดังนี้

$$Y_{(\text{ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค})} = 97.51 + 0.28 (\text{ความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์})$$

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์
 สาขาวิชา สุขภาพจิต
 ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิตอรรถพล ระวีโรจน์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4674823030 : MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD : ADVERSITY QUOTIENT / VETERINARIANS' PROFESSIONAL

EXPECTATION / VETERINARY STUDENTS 6th YEAR

ATTAPOL RAVIROJ : ADVERSITY QUOTIENT OF VETERINARY STUDENTS 6th

YEAR IN FACULTY OF VETERINARY SCIENCE IN THAILAND. THESIS ADVISOR :

CHAICHANA NIMNUAN, MD. 89 pp. ISBN 974-53-1080-8.

The purposes of this research were to study the Adversity Quotients (AQ) of the 6th year Veterinary students in Thailand and to identify factors related to the AQ. There were 328 returned questionnaires out of 498 sent out giving 66.3% response rate. Veterinarians' Professional Expectation and Adversity Quotients Questionnaires were the main instruments used. The data were described using standard descriptive statistics. Relationships between factors and the AQ were analyzed using Multiple Linear Regression Analysis.

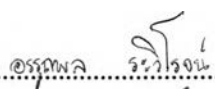
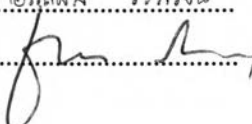
The results revealed that the average of the Veterinarians' Professional Expectation in total was at high level in both Work's Content Expectation and Quality Of Work's Life Expectation. The average of the AQ in total was at medium to high level.

By bivariate correlation, domiciles and the Veterinarians' Professional Expectation were positively and significantly related to the AQ at $r = 0.109$ ($p=0.05$) and $r = 0.222$ ($p=0.01$) respectively. Only was Veterinarians' Professional Expectation independently associated with the AQ by multiple regression analysis.

The prediction function derived from the analysis was as follow:

$$Y_{\text{Adversity Quotient}} = 97.51 + 0.28 (\text{Veterinarians' Professional Expectation})$$

Department Psychiatry
 Field of study Mental Health
 Academic year 2004

Student's signature.....
 Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ความสามารถในการเผชิญและ ฝ่าฟันอุปสรรค ในการทำวิทยานิพนธ์จนได้เป็นผลงานทางการศึกษาแห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยครั้งนี้ต้องขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นายแพทย์ชัยชนะ นิ่มนวลเป็นอย่างสูง ท่านไม่ เพียงแต่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำ เอาใจใส่ และช่วยเสริมสร้างความรู้ ความคิดทางการ ทำวิจัยที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ แต่ท่านยังเป็นอาจารย์ที่มีวิญญูณแห่งความเป็นครูที่เป็นผู้ให้ในมุมมองแห่งชีวิต และการดำเนินต่อสู่กับปัญหาที่เป็นอุปสรรคท้าทายต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อีกด้วย ความสำเร็จในครั้งนี้จึง มีอาจมองข้ามในคุณงามความดีที่อาจารย์ท่านนี้ได้ให้แก่ศิษย์ผู้นี้เสมอมา

วิทยานิพนธ์นี้มีคุณภาพมากขึ้นจากความกรุณาและเอื้อเฟื้อในคำแนะนำและข้อคิดเห็นต่อการปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของผลงานวิทยานิพนธ์จาก รศ.นพ.อัมพล สุอำพันที่ให้เกียรติมาเป็นประธาน และ ศ.นพ. อนันต์ ศรีเกียรติจิกร ที่ให้เกียรติมาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจ ในความเมตตากรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่านที่มีส่วนช่วยในการรังสรรค์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เป็นผลผลิตที่มี คุณภาพสู่สายตาของผู้ที่สนใจในแวดวงทางการศึกษาและผู้ที่มีมุ่งมั่นจะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ขอพระคุณนิสิตนักศึกษาตลอดจนหัวหน้าชั้นปีของคณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2547 ทั่วประเทศรวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำคณะ ที่ได้มอบโอกาสแก่ผู้วิจัยในการทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ออกมาได้อย่างสมบูรณ์ มีคุณค่าต่อแวดวงการศึกษาและชาวสัตวแพทย์มากที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุก ๆ ท่านที่ ประสิทธิ์ประสาทเนื้อหาวิชาความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาในความเป็น มนุษย์ ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ ที่ให้มุมมองที่เป็นกำลังใจในการต่อสู้ กับอุปสรรคความยากลำบากของการดำเนินชีวิต รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงวิวิรรณ นิเวศพันธุ์ ที่ให้โอกาส ผู้วิจัยในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด และ อาจารย์อุบล สาธิตะกร ที่ได้สละความ อ่อนไหวให้กลายเป็นความเข้มแข็งอดทนให้แก่ศิษย์คนนี้ได้ไว้ใช้เป็นพลังในการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือ ผู้อื่น รวมถึงคณาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ รัฐศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี และคณะครุศาสตร์ แห่งสถานศึกษานี้ ที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาวิชาพิเศษเพิ่มเติมเพื่อนำไปบูรณาการ กับศาสตร์ความรู้ที่ได้จากคณะแพทยศาสตร์

ขอขอบคุณบุคลากรประจำภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกท่านที่ ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อการเรียนเสมอมา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีสัมพันธภาพที่อบอุ่นและจริงใจต่อผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณผองพี่น้องเพื่อนในรุ่น 16 ทั้งในและนอกเวลา สาขาสุขภาพจิตของเรา ที่รักกันและเอื้ออาทร กันด้วยมิตรไมตรีที่ซัดเจนเรื่อยมา ตลอดจนเพื่อนนอกภาควิชา และเพื่อนคณะอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยได้ไปร่วมศึกษา ซึ่ง ให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อในน้ำใจต่อกันเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนเก่าทุกคนจากโรงเรียนกิตติพิทักษ์ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา และเพื่อนในทุก ๆ กลุ่มที่ผูกพันกันมา และยังคงหยิบยื่นให้ในน้ำใจที่ดั่งยามต่อกันมาโดยตลอด

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของคุณปู่ทวด (ผู้ล่วงลับไปแล้ว) ที่ยังคงเป็นแรงบันดาลใจ ให้กับการศึกษาของหลานคนนี้เสมอมา และคุณย่าอรุณ คุณลุงเดชศักดิ์ คุณลุงมานิซ ที่ให้กำลังใจและผลักดันให้ หลานคนนี้ได้เผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคและปัญหาจนสามารถพบกับความสำเร็จในวันนี้ได้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ พ่อแม่ที่มองเห็นถึงความสำคัญในการศึกษา รวมถึงน้องชายกิตติพงศ์ น้องสาวอภิรดีที่อยู่เคียงข้างกับความเหน็ด เหนื่อยของพี่คนนี้มา โดยตลอดผู้วิจัยขอขอบคุณความดีให้กับทุกท่านที่มีส่วนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ความหมายของ “สัตวแพทย์” และการศึกษาสัตวแพทยศาสตร์ในประเทศไทย.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์.....	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค..	13

บทที่	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังในวิชาชีพและความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฝ่าอุปสรรค.....	20
3. วิธีดำเนินการวิจัย	25
รูปแบบการวิจัย	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	32
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
5. สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	53
สรุปผลการวิจัย	53
อภิปรายผล	54
ข้อจำกัด	59
ข้อเสนอแนะ.....	59
รายการอ้างอิง.....	62
ภาคผนวก.....	67
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	89

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงการเปรียบเทียบบุคคลตามทฤษฎีของสตอลทซ์ ตามลักษณะต่าง ๆ....	16
ตารางที่ 2	แสดงวิธีการให้คะแนนความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค.....	29
ตารางที่ 3	แสดงช่วงคะแนนที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มระดับความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฝ่าอุปสรรคในแต่ละด้าน	30
ตารางที่ 4	แสดงช่วงคะแนนที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มระดับความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฝ่าอุปสรรค	31
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตนักศึกษา....	35
ตารางที่ 6	แสดงคะแนนคาดหวังในวิชาชีพสัตวแพทย์ของนิสิตนักศึกษาสัตวแพทยศาสตร์ ชั้นปีที่ 6	38
ตารางที่ 7	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคาดหวังในวิชาชีพ สัตวแพทย์ของนิสิตศึกษาด้านความคาดหวังต่อเนื้องาน และ ความคาดหวังต่อระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน จำแนกเป็นรายข้อ.....	39
ตารางที่ 8	แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามตัวแปรความสามารถในการเผชิญและ ฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตนักศึกษา	41
ตารางที่ 9	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตศึกษาด้านการควบคุมจำแนกเป็นรายข้อ.....	42
ตารางที่ 10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตศึกษาด้านต้นเหตุและรับมือชอบต่อปัญหา ของตนเอง จำแนกเป็นรายข้อ.....	43
ตารางที่ 11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตศึกษาด้านการเข้าสู่ปัญหาอย่างมีสติ จำแนก เป็นรายข้อ.....	44
ตารางที่ 12	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถในการเผชิญ และฟื้นฝ่าอุปสรรคของนิสิตศึกษาด้านอดทน จำแนกเป็นรายข้อ.....	45

ตารางที่ 13	แสดงการหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	46
ตารางที่ 14	แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความคาด หวังในวิชาชีพสัตัวแพทย์กับตัวแปรความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อุปสรรค ของนิสิตนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์	48
ตารางที่ 15	แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับ ตัวแปรทำนาย และระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรทำนาย.....	49
ตารางที่ 16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และ คะแนนมาตรฐาน (Beta) ที่ใช้พยากรณ์ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อ อุปสรรคของนิสิตนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 เมื่อใช้วิธี Enter ...	51
ตารางที่ 17	แสดงค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และ คะแนนมาตรฐาน (Beta) ที่ใช้พยากรณ์ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฟ้อ อุปสรรคของนิสิตนักศึกษาคณะสัตวแพทยศาสตร์ชั้นปีที่ 6 เมื่อใช้วิธี Enter ...	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภาพ วิทยาศาสตร์ 3 สาขา ที่ประกอบขึ้นมาเป็นศาสตร์แห่ง AQ	13
2 ภาพ อุปสรรค 3 ประการที่คนเราต้องเผชิญ	17